

Deddf Deddfwriaeth (Cymru) 2019

2019 dccc 4

Deddf Cynulliad Cenedlaethol Cymru i hybu hygyrchedd cyfraith Cymru; i ddarparu ar gyfer dehongli a gweithredu deddfwriaeth Cymru; ac at ddibenion cysylltiedig. [10 Medi 2019]

Gan ei fod wedi ei basio gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru ac wedi derbyn cydsyniad Ei Mawrhydi, deddfir fel a ganlyn:

RHAN 1

HYGYRCHEDD CYFRAITH CYMRU

1 Dyletswydd i gadw hygyrchedd cyfraith Cymru o dan adolygiad

- (1) Rhaid i'r Cwnsler Cyffredinol gadw hygyrchedd cyfraith Cymru o dan adolygiad.
- (2) Yn y Rhan hon, ystyr "hygyrchedd" cyfraith Cymru yw'r graddau y mae—
  - (a) ar gael yn hwylus i aelodau'r cyhoedd yn y Gymraeg a'r Saesneg;
  - (b) wedi ei chyhoeddi ar ei ffurf ddiweddaraf yn y ddwy iaith (sy'n dangos a yw deddfiadau mewn grym ac yn corffori unrhyw ddiwygiadau a wneir iddynt);
  - (c) wedi ei threfnu'n glir ac yn rhesymegol (o fewn deddfiadau yn ogystal â rhwng deddfiadau);
  - (d) yn hawdd ei deall ac yn sicr ei heffaith.
- (3) Yn y Rhan hon, ystyr "cyfraith Cymru" yw—
  - (a) Deddfau'r Cynulliad a Mesurau'r Cynulliad;
  - (b) is-ddeddfwriaeth a wneir o dan Ddeddfau'r Cynulliad a Mesurau'r Cynulliad;
  - (c) unrhyw is-ddeddfwriaeth arall a wneir gan Weinidogion Cymru neu Gynulliad Cenedlaethol Cymru a sefydlwyd gan [Ddeddf Llywodraeth Cymru 1998 \(p. 38\)](#), i'r graddau y mae'n gymwys o ran Cymru;
  - (d) unrhyw ddeddfiad arall, neu unrhyw reol gyfreithiol arall, i'r graddau y mae'n gymwys o ran Cymru ac y mae'n ymwneud â phwnc y gellid darparu ar ei gyfer mewn Deddf Cynulliad.

2 Rhaglen i wella hygyrchedd cyfraith Cymru

- (1) Rhaid i Weinidogion Cymru a'r Cwnsler Cyffredinol lunio rhaglen sy'n nodi'r hyn y maent yn bwriadu ei wneud i wella hygyrchedd cyfraith Cymru.
- (2) Rhaid llunio rhaglen ar gyfer pob un o dymhorau Cynulliad Cenedlaethol Cymru sy'n dechrau ar ôl i'r adran hon ddod i rym.
- (3) Rhaid i'r rhaglen gynnwys gweithgareddau arfaethedig y bwriedir iddynt—
  - (a) cyfrannu at broses barhaus o gydgrynhoi a chodeiddio cyfraith Cymru;
  - (b) cynnal ffurf cyfraith Cymru (wedi iddi gael ei chodeiddio);
  - (c) hybu ymwybyddiaeth a dealltwriaeth o gyfraith Cymru;
  - (d) hwyluso defnydd o'r Gymraeg.
- (4) Caiff y rhaglen hefyd gynnwys gweithgareddau arfaethedig—
  - (a) y gellir eu cyflawni drwy gydweithio â Chomisiwn y Gyfraith (yn unol â [Deddf Comisiynau'r Gyfraith 1965 \(p. 22\)](#)), neu
  - (b) o unrhyw fath arall y mae Gweinidogion Cymru a'r Cwnsler Cyffredinol yn ystyried ei fod yn briodol.
- (5) Rhaid i'r Cwnsler Cyffredinol osod copi o'r rhaglen gerbron y Cynulliad Cenedlaethol o fewn 6 mis i benodi Prif Weinidog ar ôl etholiad cyffredinol a gynhelir o dan Ran 1 o [Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 \(p. 32\)](#).
- (6) Caiff Gweinidogion Cymru a'r Cwnsler Cyffredinol ddiwygio'r rhaglen ar unrhyw adeg, ac os gwnânt hynny rhaid i'r Cwnsler Cyffredinol osod copi o'r rhaglen ddiwygiedig gerbron y Cynulliad Cenedlaethol.
- (7) Rhaid i'r Cwnsler Cyffredinol adrodd yn flynyddol i'r Cynulliad Cenedlaethol ar y cynnydd a wneir o dan y rhaglen.
- (8) Yn is-adran (3), mae codeiddio cyfraith Cymru yn cynnwys—
  - (a) mabwysiadu strwythur ar gyfer cyfraith Cymru sy'n gwella ei hygyrchedd;
  - (b) trefnu a chyhoeddi cyfraith Cymru sydd wedi ei chydgrynhoi yn ôl y strwythur hwnnw.

RHAN 2

DEHONGLI A GWEITHREDU DEDDFWRIAETH CYMRU

Cymhwyso'r Rhan a'i heffaith

3 Deddfwriaeth y mae'r Rhan hon yn gymwys iddi

- (1) Mae'r Rhan hon yn gymwys i—
  - (a) y Ddeddf hon;
  - (b) Deddfau'r Cynulliad sy'n cael y Cydsyniad Brenhinol ar y diwrnod y daw'r Rhan hon i rym yn llawn neu ar ôl y diwrnod y daw'r Rhan hon i rym yn llawn;
  - (c) is-offerynnau Cymreig a wneir ar y diwrnod hwnnw neu ar ôl y diwrnod hwnnw.

Status: This is the original version (as it was originally enacted).

- (2) Ystyr “is-offeryn Cymreig” yw offeryn (pa un a yw’r offeryn hwnnw yn offeryn statudol ai peidio) nad yw ond yn cynnwys un neu ddau o’r canlynol—
- (a) is-ddeddfwriaeth a wneir o dan Ddeddf Cynulliad neu Fesur Cynulliad, pa un ai gan Weinidogion Cymru neu gan unrhyw berson arall;
  - (b) is-ddeddfwriaeth—
    - (i) a wneir o dan Ddeddf gan Senedd y Deyrnas Unedig neu ddeddfwriaeth uniongyrchol UE a ddargedwir,
    - (ii) nas gwneir ond gan Weinidogion Cymru neu unrhyw awdurdod Cymreig datganoledig arall (o fewn yr ystyr a roddir i “devolved Welsh authority” gan adran 157A o [Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006](#) (p. 32)), a
    - (iii) nad yw ond yn gymwys o ran Cymru.
- (3) Mae cyfeiriadau yng ngweddill y Rhan hon at Ddeddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig (oni ddarperir fel arall) yn gyfeiriadau at Ddeddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig y mae’r Rhan hon yn gymwys iddi neu iddo yn rhinwedd is-adran (1).

4 Effaith darpariaethau’r Rhan hon

- (1) Pan fo’r Rhan hon yn gymwys i Ddeddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig, mae’r darpariaethau yn y Rhan hon yn cael effaith mewn perthynas â’r Ddeddf honno neu’r offeryn hwnnw, ac eithrio i’r graddau—
- (a) y mae darpariaeth ddatganedig yn cael ei gwneud i’r gwrthwyneb, neu
  - (b) y mae’r cyd-destun yn mynnu fel arall.
- (2) Nid yw’r eithriad yn is-adran (1) yn gymwys i adran 5 (statws cyfartal testunau deddfwriaeth ddwyieithog).
- (3) Nid yw paragraff (b) o’r eithriad hwnnw yn gymwys i—
- (a) adran 10 (cyfeiriadau at amser o’r dydd);
  - (b) adran 28 (cymhwyso deddfwriaeth Cymru i’r Goron);
  - (c) adran 33 (nid yw diddymiaid na dirymiaid yn adfer cyfraith a ddiddymwyd, a ddirymwyd neu a ddilëwyd eisoes).

Deddfwriaeth ddwyieithog Cymru

5 Statws cyfartal y testunau Cymraeg a Saesneg

- (1) Mae’r adran hon yn gymwys pan fo Deddf Cynulliad yn cael ei deddfu, neu pan fo is-offeryn Cymreig yn cael ei wneud, yn y Gymraeg a’r Saesneg.
- (2) Mae i’r testun Cymraeg a’r testun Saesneg statws cyfartal at bob diben.

Ystyr geiriau ac ymadroddion a ddefnyddir yn neddfwriaeth Cymru

6 Diffiniadau o eiriau ac ymadroddion

- (1) Mae geiriau ac ymadroddion a restrir yn y Tabl yn Atodlen 1 i’w dehongli yn unol â’r Tabl hwnnw pan fônt yn ymddangos mewn Deddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig.
- (2) Caiff Gweinidogion Cymru drwy reoliadau ddiwygio Atodlen 1 er mwyn—

- (a) mewnosod diffiniadau newydd o eiriau neu ymadroddion;
    - (b) dileu diffiniadau o eiriau neu ymadroddion;
    - (c) diwygio diffiniadau o eiriau neu ymadroddion.
  - (3) Caiff rheoliadau o dan is-adran (2) wneud darpariaeth atodol, darpariaeth gysylltiedig, darpariaeth ganlyniadol, darpariaeth ddarfodol, darpariaeth drosiannol neu ddarpariaeth arbed, a gaiff gynnwys darpariaeth sy'n diwygio, yn diddymu, yn dirymu neu'n addasu fel arall unrhyw ddeddfiad (pryd bynnag y'i deddfir neu y'i gwneir).
- 7 Mae geiriau yn y ffurf unigol yn cynnwys y ffurf luosog ac fel arall**
- Mewn Deddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig—
- (a) mae geiriau yn y ffurf unigol yn cynnwys y ffurf luosog;
  - (b) mae geiriau yn y ffurf luosog yn cynnwys y ffurf unigol.
- 8 Nid yw geiriau sy'n dynodi rhywedd yn gyfyngedig i'r rhywedd hwnnw**
- Mewn Deddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig, nid yw geiriau sy'n dynodi personau o rywedd penodol i'w darllen fel pe baent yn gyfyngedig i bersonau o'r rhywedd hwnnw.
- 9 Amrywio geiriau ac ymadroddion oherwydd gramadeg etc.**
- Pan fo deddfiad yn rhoi ystyr i air neu ymadrodd mewn Deddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig, mae rhannau ymadrodd eraill a ffurfiau neu oleddfiadau gramadegol ar y gair neu'r ymadrodd i'w dehongli yn unol â'r ystyr hwnnw.
- 10 Cyfeiriadau at amser o'r dydd**
- Mae cyfeiriad at amser o'r dydd mewn Deddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig yn gyfeiriad at amser safonol Greenwich; ond mae hyn yn ddarostyngedig i adran 3 o [Ddeddf Amser Haf 1972 \(p. 6\)](#) (pwyntiau o amser yn ystod amser haf).
- 11 Cyfeiriadau at y Sofren**
- Mae cyfeiriad at y Sofren mewn Deddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig i'w ddarllen fel cyfeiriad at y Sofren ar y pryd.
- 12 Mesur pellter**
- Mae cyfeiriad at bellter mewn Deddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig yn gyfeiriad at y pellter hwnnw wedi ei fesur mewn llinell syth ar blân llorweddol.
- Cyflwyno dogfennau drwy'r post neu'n electronig*
- 13 Cyflwyno dogfennau drwy'r post neu'n electronig**
- (1) Pan fo Deddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig yn awdurdodi person ("A") neu'n ei gwneud yn ofynnol i A gyflwyno dogfen drwy'r post i berson arall ("B"), mae A yn

Status: This is the original version (as it was originally enacted).

cyflwyno'r ddogfen os yw A yn cyfeirio'n briodol lythyr sy'n cynnwys y ddogfen, yn talu ymlaen llaw am ei bostio, ac yn ei bostio at B.

- (2) Pan fo Deddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig yn awdurdodi person ("A") neu'n ei gwneud yn ofynnol i A gyflwyno dogfen i berson arall ("B") yn electronig, mae A yn cyflwyno'r ddogfen—
  - (a) os yw A yn cyfeirio'n briodol gyfathrebiad electronig sy'n ffurfio'r ddogfen neu'n cynnwys y ddogfen, neu y mae'r ddogfen ynghlwm wrtho, ac yn ei anfon at B, a
  - (b) os yw'r ddogfen yn cael ei hanfon ar ffurf electronig y gall B ei chyrru a'i chadw.
- (3) Mae'r adran hon yn gymwys pa un a yw'r Ddeddf Cynulliad neu'r is-offeryn Cymreig yn defnyddio'r gair "cyflwyno" neu unrhyw ymadrodd arall (megis "anfon" neu "rhoi") i gyfeirio at gyflwyno'r ddogfen.

14 Y diwrnod pan fernir bod dogfen wedi ei chyflwyno

Pan fo dogfen yn cael ei chyflwyno drwy'r post neu'n electronig o dan Ddeddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig, bernir bod y ddogfen wedi ei chyflwyno, oni phrofir i'r gwrthwyneb—

- (a) yn achos dogfen a gyflwynir drwy'r post, ar y diwrnod y byddai'r llythyr sy'n cynnwys y ddogfen yn cyrraedd yn nhrefn arferol y post;
- (b) yn achos dogfen a gyflwynir yn electronig, ar y diwrnod yr anfonir y cyfathrebiad electronig.

Pwerau a dyletswyddau

15 Parhad pwerau a dyletswyddau

- (1) Caniateir arfer pŵer a roddir gan Ddeddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig ar fwy nag un achlysur.
- (2) Mae dyletswydd a osodir gan Ddeddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig yn ddyletswydd barhaus a rhaid ei chyflawni yn ôl y gofyn.
- (3) Pan roddir pŵer gan Ddeddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig i ddeiliad swydd neu pan osodir dyletswydd ar ddeiliad swydd gan Ddeddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig, mae i'w arfer neu i'w harfer gan ddeiliad y swydd ar y pryd.

16 Arfer pŵer neu ddyletswydd nad yw mewn grym

- (1) Mae'r adran hon yn gymwys pan fo pŵer neu ddyletswydd yn cael ei roi neu ei gosod—
  - (a) gan ddarpariaeth mewn Deddf Cynulliad a ddaw i rym—
    - (i) ac eithrio drwy orchymyn neu reoliadau, a
    - (ii) mwy nag un diwrnod ar ôl y diwrnod y caiff y Ddeddf y Cydsyniad Brenhinol, neu
  - (b) gan ddarpariaeth mewn is-offeryn Cymreig na ddaw i rym unwaith y caiff yr offeryn ei wneud.